

LJUDSKA PRAVA I OBRAZOVANJE ZA SOCIJALNE SLUŽBE

Konferencija EASSW, Lisabon, 30. travanj - 2. svibanj 1995.

Svake dvije godine održava se konferencija Europske asocijacije škola socijalnog rada (EASSW). Asocijacija okuplja sve visokoškolske institucije koje obrazuju socijalne radnike: visoke škole, fakultete, sveučilišne departmane.

Konferencija se u pravilu bavi problemima obrazovanja socijalnih radnika i njihovog statusa u društvu, ali isto tako uvijek ima posebnu temu o kojoj se znanstveno raspravlja. Ovaj put, u Lisabonu, tema je bila: "Ljudska prava i obrazovanje za socijalne službe".

Postavlja se pitanje: zašto bi vodeći europski profesori na studijima socijalnog rada raspravljali o ljudskim pravima, kada ionako o tome ima previše konferencija? Čak bi se moglo reći da smo danas svjedoci banalizacije diskusija o ljudskim pravima. Naime, te se diskusije vode apstraktno, izvan konteksta, i bez dobrog objašnjenja o procesima i mehanizmima koji dovode do sistematskog kršenja ljudskih prava i njihovog nepostojanja u svakodnevnoj praksi za mnoge ljudske grupe. Također se zapaža da se rasprava o ljudskim pravima ograničava na objašnjavanje principa i deklaracija. Takva debata u pravilu naliči na retoričku vježbu, ako kao cilj nema socijalnu akciju kojom će se u stvarnosti unaprijediti ljudska prava.

U tom smislu zadatak je ove konferencije bio da kritički ocijeni karitativno - asistencijalni pristup u socijalnom radu koji je prevladavao posljednjih decenija. Istovremeno, željelo se da se profesija radnika afirmira upravo pomičući svoje težište prema ljudskim pravima kao novom velikom sadržaju. Radi toga je trebalo razmišljati o obrazovanju socijalnih radnika. Zadatak bi tog reformiranog obrazovanja socijalnih radnika, kako piše u temeljnom dokumentom konferencije, bio da "... promovira emancipaciju individua i grupa snabdijevajući ih sredstvima koje im omogućavaju da povećaju svoju moć utjecanja na modele institucionalne intervencije, a naročito radi njihove bolje prilagodbe na konkretne potrebe i stvarnost u kojima žive".

Konferencija se odvijala u četiri radne sekcije posvećene sljedećim temama:

A. Prava čovjeka u obrazovanju za socijalne službe: kako orijentirati znanstvena saznanja o socijalnoj stvarnosti na način da ona dopri-

nesu stvaranju adekvatnih socijalnih uvjeta u konkretizaciji ljudskih prava za ugrožene i isključene socijalne grupe;

B. Školovanje za socijalne službe: kontekst i proces učenja o građanskom statusu (citizenship) i pravima čovjeka;

C. Prava čovjeka i profesionalna etika;

D. Modaliteti suradnje između škola socijalnog rada u cilju promocije socijalnih istraživanja.

Završna plenarna sjednica konferencije bila je posvećena temi: "Socijalna politika, ljudska prava i socijalne službe: izazovi i perspektive". Uvodne referate u ovu raspravu održali su J. Madeira (Portugal), J. Walliman (Švicarska), F. Branco (Portugal) i V. Puljiz (Hrvatska).

Konferencija je bila dobro organizirana, a čuli smo nekoliko referata na visokoj znanstvenoj razini. Međutim, problem je u tome što svi referati nisu umnoženi (to bi bila zamjerka organizatoru!), nego su distribuirani njihovim sažecima ili osnovne teze. Ipak, najavljeni je publikacija koja će sadržavati sve priredene referate.

Ovdje ćemo, primjera radi, navesti osnovne točke u sadržaju dviju značajnih izlaganja na Konferenciji. Prvo je izlaganje Antonina Wagnera (Zürich) pod naslovom "Social Work as Human Rights Profession" (Socijalni rad kao profesija ljudskih prava) u kojem on analizira ulogu socijalnih radnika u implementaciji ideje o ljudskim pravima, odnosno u stvaranju "human rights culture" (kulture ljudskih prava). Wagner govori o dvije generacije ljudskih prava: (1) građanska i politička prava i (2) ekonomska, socijalna i kulturna prava. Građanska prava ne definiraju samo status slobodnog građanina, nego ga i štite od zloupotreba političke vlasti. Građanska su prava istovremeno i politička prava. U prvoj instanci politička prava su negativna jer zabranjuju vladi da priječi osnovne ljudske slobode (govora, religije, objavljivanja). U drugoj instanci ona su pozitivna jer definiraju način participacije individue u javnoj vlasti (pravo glasa). Druga generacija prava proizlazi iz saznanja da moderno društvo nema samo obvezu da štiti individualne slobode

de, nego isto tako da ono građaninu treba dati određena javna dobra i usluge, kao što su, npr., obrazovanje i zdravstvena zaštita. Većina tih prava proizlazi iz građanskog statusa, odnosno pripadanja određenoj zajednici. Socijalni radnici su pozvani da učestvuju u realizaciji ove druge generacije prava, ali isto tako moraju razvijati "kulturu ljudskih prava" koja je još uvijek veoma manjkava u mnogim društvima.

Drugi je referat M.H. Souleta "Politique de la pitié, politique de l'urgence, politique du risque: quelques fondements à l'intervention sociale dans une perspective des Droits de l'Homme" (Politika milosrđa, politika hitne potrebe, politika rizika: koje osnove dati socijalnoj intervenciji u perspektivi ljudskih prava). Soulet smatra da socijalnom intervencijom danas dominiraju tri motiva spomenuta u naslovu članka: milosrđe, hitne potrebe i opasnosti.

Međutim, ako želimo socijalnu intervenciju zasnovanu na ljudskim pravima treba ići dalje od toga, tj. treba se osloniti na socijalna prava koja se zasnivaju na kolektivnoj obvezi da se garantira ukupnost društva ali i respekt njegovih pripadnika sa svim njihovim specifičnostima koje su u skladu s integritetom tog društva.

Dodajmo na kraju da je autor ovog prikaza na završnoj plenarnoj sesiji prezentirao referat: "Politique sociale, travail social et droits de l'homme: cas de la Croatie" (Socijalna politika, socijalni rad i ljudska prava: slučaj Hrvatske).

Kada budu u potpunosti objavljeni, tekstovima ove konferencije bit će korisno temeljito se pozabaviti, jer sadrže mnogo zanimljivih ideja od šireg i dugoročnog značenja.

Vlado Puljiz